

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

1. **ชุดโครงการวิจัย** : วิจัยและพัฒนาพืชเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
2. **โครงการวิจัย** : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตกล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
กิจกรรม : วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตกล้วยเล็บมือนางในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน
3. **ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย)** : ศึกษาวัสดุห่อเครื่องกล้วยต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง
ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ) : Study on Materials of Bunch Cover to Quality of Lab Mu Nang Fruits.
4. **คณะผู้ดำเนินงาน**
หัวหน้าการทดลอง : นายอุดมพร เสือมาก^{1/}
ผู้ร่วมงาน : นางสาวสโรชา กวีธาพล^{2/} นางสาวสุธีรา ถาวรรัตน์^{3/} นางอาพร คงอิสโร^{4/}

5. บทคัดย่อ

การศึกษาวัดวัสดุห่อเครื่องกล้วยต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร เพื่อได้วัสดุห่อเครื่องกล้วยที่เหมาะสมในการผลิตกล้วยเล็บมือนาง วางแผนการทดลองแบบ RCB ประกอบด้วย 3 กรรมวิธี มี 5 ซ้ำ คือ ห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า, ห่อเครื่องด้วยถุงผ้าขาวดิบ และไม่ห่อเครื่อง เริ่มทำการทดลอง 1 ตุลาคม 2554 ถึง 30 กันยายน 2555 ผลการทดลอง พบว่า การห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีน้ำหนักเครื่อง จำนวนหวีต่อเครื่อง น้ำหนักหวี จำนวนผลต่อหวี และน้ำหนักผลไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ คือ เฉลี่ยเท่ากับ 4.53 กิโลกรัม, 6.75 หวีต่อเครื่อง, 532.50 กรัม, 14.25 ผลต่อหวี และ 34.37 กรัม ตามลำดับ แต่จำนวนหวีต่อเครื่อง จำนวนผลต่อหวี และน้ำหนักผล มีความแตกต่างกันทางสถิติกับการไม่ห่อเครื่อง คือ 6.00 หวีต่อเครื่อง, 12.50 ผลต่อหวี และ 28.75 กรัม ตามลำดับ ส่วนคุณภาพผลผลิต พบว่าการห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีความหวานไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ คือ เฉลี่ยเท่ากับ 27.08 บริกซ์ แต่มีความแตกต่างกันทางสถิติกับการไม่ห่อเครื่อง คือ 23.83 บริกซ์ ความแน่นเนื้อพบว่าการห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า ถุงผ้าขาวดิบ และ ไม่ห่อเครื่องไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติคือ เฉลี่ยเท่ากับ 3.57 นิวตัน และการห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบมีสีผิวสุกอยู่ในกลุ่ม Yellow Group 13B ไม่พบการเข้าทำลายของโรคแมลง ส่วนการไม่ห่อมีสีผิวสุกอยู่ในกลุ่ม Yellow Group 12A และพบการเข้าทำลายของแมลงวันผลไม้ในผลสุก

รหัสทะเบียนวิจัย : 02-07-54-05-02-00-04-55

^{1/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร

^{2/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรภูเก็ต

^{3/}สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7

^{4/}ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช

6. คำนำ

กล้วยเล็บมือนางเป็นพืชท้องถิ่นทางภาคใต้ ซึ่งมีชื่อเรียกหลากหลายตามแต่ละท้องที่ได้แก่ กล้วยข้าว (จ.ภูเก็ต) กล้วยหมาก (จ.นครศรีธรรมราช) กล้วยเล็บมือนาง (จ.ชุมพรและสุราษฎร์ธานี) (เบญจมาศ, 2538) กล้วยเล็บมือนางเป็นพืชที่มีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาเป็นพันธุ์การค้าสำหรับตลาดภายในและภายนอกประเทศ เนื่องจากมีคุณสมบัติเด่นหลายประการ เช่น ผลและเนื้อมีสีเหลืองทอง เนื้อแน่น กลิ่นหอมน่ารับประทาน เปลือกหนา ก้านผลสั้นและแข็งแรง รวมทั้งมีการเรียงตัวของผลในหวี และขนาดหวีเล็กเหมาะต่อการบรรจุหีบห่อและขนส่ง (ไพโรจน์, 2539) นอกจากนี้ยังมีผลขนาดเล็กเหมาะต่อการบริโภคในแต่ละครั้ง แต่เก็บผลสดได้ไม่นานเมื่อผลสุกจัดทำให้ต้องนำไปแปรรูปเป็นกล้วยตาก กล้วยอบ กล้วยฉาบ กล้วยเล็บมือนางเป็นพืชเฉพาะถิ่น ที่มีปลูกและจำหน่ายมากเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชุมพรเท่านั้น อาจเนื่องมาจากกล้วยเล็บมือนางในท้องที่อื่นมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตทำให้ได้ผลผลิตน้อยหรือได้ผลผลิตที่มีลักษณะผลและรสชาติไม่เป็นที่ยอมรับ (ประศาสตร์ และคณะ, 2538)

กล้วยมีนักวิจัยทำการศึกษาไว้มากมาย แต่สำหรับกล้วยเล็บมือนางกลับพบว่ามีผู้ทำการศึกษาน้อย เพราะเป็นพืชเฉพาะถิ่น ส่วนมากจะเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนคิดหาวิธีการแปรรูปเพื่อจำหน่าย ขาดการศึกษาวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตเพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่มผลผลิต (วิทยา และคณะ, 2544) การผลิตกล้วยเล็บมือนางในปัจจุบันเกษตรกรผลิตตามธรรมชาติทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ และไม่ตรงตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ผลผลิตยังมีโรคและแมลงเข้าทำลาย ทำให้ผลผลิตเสียหาย ส่งผลให้เกษตรกรสูญเสียรายได้จากการผลิตกล้วยเล็บมือนาง ดังนั้นการศึกษาวิสัยต่อเครือข่ายต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง จึงเป็นแนวทางให้เกษตรกรสามารถผลิตกล้วยเล็บมือนางได้คุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาด เนื่องจากวิสัยต่อเครือข่ายจะช่วยป้องกันการเข้าทำลายของโรคและแมลงที่ทำให้ผลผลิตเสียหาย ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นให้ทัดเทียมกับการผลิตพืชเศรษฐกิจตัวอื่น ๆ

7. วิธีดำเนินการ

- อุปกรณ์

- เครื่องมือวัด ได้แก่ ไม้บรรทัด ตาชั่ง เวอร์เนียคาลิเปอร์ เครื่องวัดความแน่นเนื้อ เครื่องมือวัดปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ และแผ่นเทียบสี

- ปุ๋ยเคมี สูตร 21-0-0, 0-46-0, 0-0-60, 0-3-0 และปุ๋ยคอก

- หน่อกล้วยเล็บมือนาง จำนวน 400 หน่อ

- วัสดุห่อเครือกล้วย ได้แก่ ถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และ ถุงผ้าขาวดิบ

- วิธีการ

1. วางแผนการทดลองแบบ RCB ประกอบด้วย 3 กรรมวิธี มี 5 ซ้ำ

2. กรรมวิธี

กรรมวิธีที่ 1 ห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า

กรรมวิธีที่ 2 ห่อเครือด้วยถุงผ้าขาวดิบ

กรรมวิธีที่ 3 ไม่ห่อเครือ

3. วิธีปฏิบัติการทดลอง

3.1 การเตรียมแปลงและการปลูกต้นกล้วย

- เตรียมแปลงปลูก ปรับสภาพพื้นที่แปลงทดลอง โดยการไถดิน เก็บเศษพืชแล้วตากดินไว้ 25-30 วัน เพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช

- เตรียมหน่อกล้วยเล็บมือนางพันธุ์เดียวกันที่มีอายุและขนาดใกล้เคียงกันอยู่ในระยะที่มีใบแคบ ต้นสูงไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร มาปลูกในแปลงทดลอง

- การปลูกกล้วยเล็บมือนาง ระยะต้น 2x2 เมตร ขนาดหลุม 50x50x50 เซนติเมตร ก่อนปลูกรองก้นหลุมด้วยดินผสมปุ๋ยคอก อัตรา 5 กิโลกรัม และ ปุ๋ยสูตร 0-3-0 อัตรา 100 กรัมต่อหลุม วางหน่อพันธุ์ที่ก้นหลุมลึก 25 เซนติเมตร

- การให้น้ำ ให้น้ำทันทีหลังปลูก และหลังการใส่ปุ๋ยทุกครั้ง เพื่อให้ต้นกล้วยตั้งตัวได้เร็วหลังปลูก จากนั้นให้น้ำสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาการเจริญเติบโต ทุก 7 วัน

- การใส่ปุ๋ย เริ่มใส่ปุ๋ยเมื่อต้นกล้วยมีอายุ 1 เดือนหลังปลูก โดยใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 21-0-0 อัตรา 690 กรัมต่อต้นต่อปี, 0-0-60 อัตรา 300 กรัมต่อต้นต่อปี และ 0-46-0 อัตรา 315 กรัมต่อต้นต่อปี และใส่อีกทุก ๆ 2 เดือน

- หลังจากปลูกแล้วประมาณ 3-4 เดือน กล้วยเจริญเติบโตเกิดการแตกหน่อ ทำการไว้หน่อจำนวน 2 หน่อต่อกอ

3.2 การปฏิบัติการทดลองตามกรรมวิธี

- คัดเลือกเครื่องกล้วยเล็บมือนางหลังตัดปลี และมีขนาดใกล้เคียงกัน สุ่มเครื่องกล้วยเพื่อให้กรรมวิธี และทำเครื่องหมาย

- ห่อเครื่องกล้วยเล็บมือนางที่ทำการคัดเลือกแล้วด้วยวัสดุห่อตามกรรมวิธี โดยใช้เครื่องกล้วยจำนวน 4 เครื่องต่อซ้ำ

4. การบันทึกข้อมูล

- ผลผลิต คือ น้ำหนักเครื่อง จำนวนหวีต่อเครื่อง จำนวนผลต่อหวี (หวีที่ 3)

- คุณภาพผลผลิต คือ สีและลักษณะผิวของผล และตรวจนับอาการและร่องรอยการเข้าทำลายของโรคและแมลง (หวีที่ 3)

5. วิเคราะห์ผลทางสถิติ สรุปและรายงานผลการทดลอง

- เวลาและสถานที่

- เริ่มต้น ตุลาคม 2554 สิ้นสุด กันยายน 2556

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

ผลการศึกษาวัสดุห่อเครื่องกล้วยต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง โดยทำการทดลองที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร ตำบลสลูย์ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ซึ่งทำการศึกษาวัสดุห่อเครื่องกล้วย ได้แก่ ถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า ถุงผ้าขาวดิบ เปรียบเทียบกับไม่ห่อเครื่อง พบว่า

ผลผลิต

น้ำหนักเครื่องของกล้วยเล็บมือนางทุกกรรมวิธีไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยเครื่องกล้วยเล็บมือนางที่ห่อเครื่องด้วยถุงผ้าขาวดิบมีน้ำหนักเครื่องสูงสุด 4.45 กิโลกรัม รองลงมา คือ ห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า น้ำหนักเครื่อง 4.15 กิโลกรัม และ ไม่ห่อเครื่องมีน้ำหนักเครื่องต่ำสุด 3.40 กิโลกรัม (ตารางที่ 1)

จำนวนหวีต่อเครื่องของกล้วยเล็บมือนางในแต่ละกรรมวิธีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการห่อเครื่องด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีจำนวนหวีต่อเครื่องสูงสุดเฉลี่ย 6.75 หวี และมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับการไม่ห่อเครื่อง มีจำนวนหวีต่อเครื่องต่ำสุด 6.00 หวี (ตารางที่ 1)

น้ำหนักหวีของกล้วยเล็บมือนางทุกกรรมวิธีไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยการห่อเครื่องด้วยถุงผ้าขาวดิบมีน้ำหนักหวีสูงสุด 536.25 กรัม รองลงมาคือถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟามีน้ำหนักหวี 528.75 กรัม ส่วนไม่ห่อเครื่องมีน้ำหนักหวีต่ำสุด 396.25 กรัม (ตารางที่ 1)

จำนวนผลต่อหวีของกล้วยเล็บมือนางในแต่ละกรรมวิธีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบมีจำนวนผลต่อหวีสุงที่สุดเฉลี่ย 14.25 ผล โดยมีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับการไม่ห่อเครือ มีจำนวนผลต่อหวีต่ำสุด 12.50 ผล (ตารางที่ 1)

น้ำหนักผลของกล้วยเล็บมือนางในแต่ละกรรมวิธีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟามีน้ำหนักผลสูงสุด 35.25 กรัม แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับการห่อเครือด้วยถุงผ้าขาวดิบ มีน้ำหนักผล 33.50 กรัม แต่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับการไม่ห่อเครือ มีน้ำหนักผลต่ำสุด 28.75 กรัม (ตารางที่ 1)

คุณภาพผลผลิต

ความหวานของกล้วยเล็บมือนางที่ห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีความหวานสูงสุดเฉลี่ย 26.58 บริกซ์ โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการไม่ห่อเครือมีความหวานเท่ากับ 23.83 บริกซ์ (ตารางที่ 2)

ความแน่นเนื้อของกล้วยเล็บมือนางทุกกรรมวิธีไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยการไม่ห่อเครือมีความแน่นเนื้อสูงสุด 3.88 นิวตัน รองลงมาคือห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟามีความแน่นเนื้อ 3.50 นิวตัน และถุงผ้าขาวดิบมีความแน่นเนื้อต่ำสุด 2.80 นิวตัน (ตารางที่ 2)

สีผิวผลสุกของกล้วยเล็บมือนางที่ห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีสีผิวอยู่ในกลุ่ม Yellow Group 13 B และไม่มีการเข้าทำลายของโรคแมลง ส่วนกล้วยเล็บมือนางที่ไม่มีการห่อเครือพบว่าสีผิวผลสุกในกลุ่ม Yellow Group 12A และมีการเข้าทำลายของแมลง โดยพบหนอนแมลงวันผลไม้ในผลสุก (ตารางที่ 2)

จากการศึกษาวัสดุห่อเครือกล้วยต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง พบว่า การห่อกล้วยเล็บมือนางด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า และถุงผ้าขาวดิบ มีผลทำให้ผลผลิตและคุณภาพผลผลิตกล้วยเล็บมือนางดีกว่าการไม่ห่อเครือ และการห่อเครือสามารถป้องกันโรคแมลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2555) ได้กล่าวว่าหลังจากที่ทำการตัดปลีออกไปแล้ว ผลกล้วยก็จะเริ่มพัฒนาและขยายขนาดใหญ่ขึ้นในการผลิตกล้วยเป็นการค้าที่ต้องการให้กล้วยผิวสวยงามปราศจากโรคแมลงทำลาย สีผิวหนาขึ้น และน้ำหนักผลเพิ่มขึ้น ควรมีการห่อเครือ และการห่อเครือกระทำหลังจากตัดปลีไม่เกิน 15 วัน เพื่อให้ผิวกล้วยสวย และป้องกันแมลงทำลายด้วยถุงพลาสติกสีฟ้า แบบเปิดด้านล่าง โดยหุ้มทั้งเครือ (กรมวิชาการเกษตร, 2551)

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวีสดุห่อเครื่องกล้วยต่อคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง ผลการทดลองพบว่า กล้วยเล็บมือนางมีผลผลิต คือ น้ำหนักเครือ จำนวนหวีต่อเครือ น้ำหนักหวี จำนวนผลต่อหวี และน้ำหนักผลเฉลี่ย 4.53 กิโลกรัม, 6.85 หวีต่อเครือ, 357.50 กรัม, 14.10 ผลต่อหวี และ 25.89 กรัม ตามลำดับ ส่วนคุณภาพผลผลิต คือ ความหวาน และความแน่นเนื้อเฉลี่ย 4.56 บริกซ์ และ 3.57 นิวตัน ดังนั้นจากการทดลองควรมีการห่อเครื่องกล้วยเล็บมือนาง เพราะมีผลทำให้ผลผลิต และคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนางดีกว่าการไม่ห่อเครือ นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันโรคแมลงเข้าทำลายผลผลิตได้อีกด้วย

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ได้วีสดุห่อเครื่องกล้วยเล็บมือนางที่เหมาะสมในการผลิตกล้วยเล็บมือนาง สามารถแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยเล็บมือนาง ผลิตกล้วยเล็บมือนางได้คุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด และราคาดี สามารถยกระดับจากสินค้าพืชท้องถิ่น เป็นสินค้าที่แพร่หลายระดับประเทศ และเป็นสินค้าส่งออก สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเกษตรกร

11. คำขอบคุณ

ในการดำเนินงานศึกษาวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อกรมวิชาการเกษตร และ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 ที่ได้กรุณาให้งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงาน ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพรที่ได้กรุณาให้สถานที่ และอุปกรณ์สนับสนุนการดำเนินงาน ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อผู้เชี่ยวชาญสุรภิติ ศรีกุล ดร. ร่วมจิตร นกเขา และคุณพัชราพร หนูวิสัย ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการศึกษาวิจัย

12. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. 2551. การหุ้มเครือ และตัดใบธง. สื่อกรมวิชาการเกษตร. [online]. Available :

<http://it.doa.go.th/vichakan/news.php?newsid=3>.

เบญจมาศ ศิลาย้อย. 2538. กล้วย. โรงพิมพ์บริษัทประชาชน จำกัด. กรุงเทพฯ. 290 หน้า.

ประศาสตร์ เกื้อมณี, มาลี ณ นคร, กวิศร์ วานิชกุล และวีระชัย ณ นคร. 2538. การศึกษาลักษณะทางสัณฐานและ

วิภาควิทยาของกล้วยบางชนิดในประเทศไทย. วารสารเกษตรศาสตร์ (วิทย). 29:1-7.

ไพโรจน์ ผลประสิทธิ์. 2539. ความเห็นเรื่องการพัฒนากล้วย. *กสิกร*. 65:541-544.

วิทยา บัวเจริญ, ร่วมจิตร นกเขา, สุนนรัตน์ จินตนาสิรินุรักษ์, ธิรายุทธ์ วิจิตรภาพ, สุจิตรา ชูชีพ และสายัณห์

ศรีวิสัย. 2544. การคัดเลือกสายพันธุ์กล้วยเล็บมือนางเพื่อการบริโภคและแปรรูปกล้วยตาก. สถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร.

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. 2555. การปลูกกล้วยแบบผสมผสานในพื้นที่เกษตรกรรม. เอกสารการฝึกอบรมสำหรับเกษตรกรในโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี.

13. ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 แสดงค่าผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง

การทดลอง	ผลผลิต				
	น้ำหนักเครือ (กิโลกรัม)	จำนวนหวี ต่อเครือ	น้ำหนักหวี (กรัม)	จำนวนผล ต่อหวี	น้ำหนักผล (กรัม)
ห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า	3.40	6.00 b	396.25	12.50 b	28.75 b
ห่อเครือด้วยถุงผ้าขาวดิบ	4.45	6.75 a	536.25	14.25 a	33.50 a
ไม่ห่อเครือ	4.15	6.75 a	528.75	14.25 a	35.25 a
ค่าเฉลี่ย	4.53 ns	6.85	357.50	14.10	36.70
CV (%)	32.74	13.91	37.23	8.52	25.89

ns = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตัวเลขที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันในแถวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดย DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95

ตารางผนวกที่ 2 แสดงค่าคุณภาพผลผลิตของกล้วยเล็บมือนาง

การทดลอง	คุณภาพผลผลิต			
	ความหวาน (บริกซ์)	ความแน่นเนื้อ (นิวตัน)	สีผิวผลสุก	การเข้าทำลาย ของโรคแมลง
ห่อเครือด้วยถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนสีฟ้า	26.53 a	3.50	Yellow Group 13B	ไม่มี
ห่อเครือด้วยถุงผ้าขาวดิบ	27.63 a	2.80	Yellow Group 13B	ไม่มี
ไม่ห่อเครือ	23.83 b	3.88	Yellow Group 12A	มี
ค่าเฉลี่ย	25.25	3.57 ns		
CV (%)	4.56	18.42		

ns = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติตัวเลขที่ตามด้วยอักษรเหมือนกันในแถวเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดย DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95